

Economisch melken door evenwichtig rantsoen

In kader van het ADLO-demonstratieproject 'Behoud van bedreigde rundveerassen door een goede marketingstrategie en een rendabele bedrijfsvoering' werd een studieclub van 9 veehouders onder leiding van de Boerenbond, Pival en Bedrijfsadvisering melkveehouderij West-Vlaanderen opgericht. Tijdens deze bijeenkomsten wisselt men rasoverschrijdend technische en economische kennis uit. – ISABELLE VUYLSTEKE & EDDY

DECAESTEKER, PIVAL – BEDRIJFSADVISING MELKVEEHOUDERIJ & MATTHIEU FRIJLINK, BEROEPSWERKING –

• rundvee

Ook bij dubbeldoelrassen blijkt duidelijk dat een evenwichtig rantsoen de beste garantie is voor een optimale melkproductie en om de voederkostprijs per 100 l melk te minimaliseren. Om een winterrantsoen in balans te verkrijgen, moeten we in eerste instantie de factoren energie (VEM), eiwit (DVE en OEB) en structuur (SW) beschouwen.

Energie

Deze wordt uitgedrukt in VEM. Vooral koeien aan het begin van de lactatie moeten zo veel mogelijk energie opnemen. Deze hoogproductieve dieren kunnen de eerste maanden van de lactatie meestal niet voldoende energie opnemen om de melkproductie te ondersteunen. Ze moeten dan hun eigen reserves aanspreken. Voor koeien die pas afkaldden, is een rantsoen met veel kuilmaïs wenselijk.

Op energierijke (lees: vetrijke) lactatiestarters na zit er in krachtvoeder (per kg product) niet veel meer VEM dan in het ruwvoeder (per kg DS).

Het is wel zo dat 1 kg krachtvoeder slechts een 200 g ruwvoeder verdringt in de pens. Hierdoor brengt men per kg krachtvoeder toch 750 VEM extra in de koe. Dit helpt duidelijk om de negatieve energiebalans zo klein mogelijk te houden.

Bij koeien op het einde van de lactatie heeft de hoeveelheid bestendig zetmeel een invloed op het opslaan van reserves. Bij het te veel verstrekken van bestendig zetmeel zal deze koe vlotter vervetten en sneller zakken in melkproductie. Snel verteerbare ruwe celstof, zoals in perspulp of jong gemaaide voordroogkuil (hoge fos), zorgt ervoor dat de koeien in de tweede helft van de lactatie voldoende melk blijven geven waardoor ze niet zo vlug vervetten.

Eiwit

DVE, wat staat voor darmverteerbaar eiwit, is belangrijk voor de melkproductie. Tijdens het uitbalanceren van een melkveerantsoen moet men de hoeveelheid VEM-melk in evenwicht krijgen

Een rantsoen moet in de eerste plaats in evenwicht zijn voor DVE en VEM-melk.

met de liters DVE-melk. Ieder ruwvoederrantsoen met meer dan 15 kg kuilmáis vertoont een DVE-tekort. Dit moet dus gecorrigeerd worden met eiwitkern.

Te weinig eiwitkern verstrekken bij een DVE-tekort in het basisrantsoen zal bijna altijd leiden tot een productiedaling. Bij deze wetmatigheid kan je als melkveehouder ook omgekeerd werken. Indien je bij het verhogen van de eiwitkern (en dit als enige gelijktijdige verandering in het rantsoen) geen productiestijging hebt vastgesteld, kan je terugkeren naar de oorspronkelijk verstrekte hoeveelheid eiwitkern. Dit kan er op wijzen dat bij de berekening hoogstwaarschijnlijk ofwel de VEM te hoog, ofwel de DVE te laag werd ingeschat dan er in werkelijkheid in het ruwvoeder zit.

Bij iedere melklevering aan de melkerij bepaalt men het ureumgehalte in de melk. Het is dus ook een handig hulpmiddel om een rantsoen te evalueren. Het ureumgehalte in de melk op zich zegt weinig over het verstrekte rantsoen, maar in combinatie met andere gegevens – zoals soort en hoeveelheid van de verstrekte

te ruw- en krachtvoerders, de kwaliteit van de verstrekte voeders, de andere kwaliteitsparameters in de melk (vet, eiwit, ...) – helpt het een fijner beeld te krijgen van het rantsoen.

Hierdoor weet men ook hoe men het rantsoen (OEB-niveau) moet aanpassen om hoge ureumgehalten in de melk te laten dalen tot een aanvaardbaar niveau. Als normaalvork voor een winterrantsoen wordt een ureumgehalte van 175 tot 250 mg/l aangenomen. Bij hogere of lagere waarden moet men bepalen hoe men dit via het rantsoen kan aanpassen. Let wel, indien het ureumgehalte in de melk goed zit, geeft dit nog geen garantie voor een optimale productie.

Structuur

De structuurwaarde (sw) van het totaalrantsoen is een beperkende factor bij het verstrekken van krachtvoeder. Als je te veel krachtvoeder verstrekt, daalt de structuurwaarde van het rantsoen en zal er pensverzuring optreden. De hoeveelheid energie die de koe uit het rantsoen kan benutten, zal dan sterk dalen omdat de pens niet meer optimaal functioneert.

Structuurtekort leidt altijd tot pensacidose. De meest bekende symptomen zijn dan een heel slappe, waterachtige mest en een duidelijke daling van het melkvetgehalte. Bij de hoogproductieve dieren komt het er dus op aan om juist die hoeveelheid krachtvoeder te verstrekken die de koe kan opnemen zonder dat de mest te dun wordt of het melkvet drastisch daalt. Het ruwvoederrantsoen heeft een belangrijke invloed op de hoeveelheid krachtvoeder die nog kan verstrekt worden voordat pensverzuring optreedt. De hoeveelheid ruwvoeder die een koe opneemt is ook belangrijk. Bij meer ruwvoederopname (ruwvoeder heeft altijd een hogere structuurwaarde dan krachtvoeder) kan de koe ook meer krachtvoeder opnemen voordat er pensverzuring optreedt.

Bij de laagproductieve dieren heeft men meestal het omgekeerde probleem. Het rantsoen heeft een te hoge structuurwaarde waardoor het basisrantsoen te traag verteert. Dieren die in zo'n situatie geen krachtvoeder meer bij krijgen (wat volgens de berekeningen perfect klopt) zakken zeer snel in productie en zullen door die productiedaling vlotter vervetten.

Zoals we eerder al vermeldden, zorgt snel verteerbare ruwe celstof, zoals perspulp of jong gemaaide voordroogkuil (hoge fos) bevatten, ervoor dat de koeien in de tweede helft van de lactatie voldoende melk blijven geven.

Besluit

Een rantsoen moet in de eerste plaats in evenwicht zijn voor DVE en VEM-melk. Te weinig eiwit geven, veroorzaakt een productiedaling en leidt ertoe dat koeien vlotter vet worden. Te veel eiwit geven is – naast de extra kost – ook nadelig door een verhoogde stressfactor voor de koeien.

Bij de structuur is het op een smalle koord balanceren. Men moet het evenwicht zoeken om een voldoende hoge passagesnelheid te hebben om de koeien in de tweede helft van de lactatie in de melk te houden. Daarnaast is het voor hoogproductieve dieren belangrijk om tijdens het begin van de lactatie nog enkele kg (deels hoogenergetisch) evenwichtskrachtvoeder erbij te krijgen. ■

Op 21 december vindt er een demonamiddag plaats over authentieke Vlaamse rundveerassen. U bent vanaf 13 uur welkom in Zaal Jagershof, Bruneaustraat 36, Kester. Het programma ziet er als volgt uit. Om 13.30 uur geven Matthieu Frijlink (Boerenbond) en Isabelle Vuylsteke (Pival) een toelichting in verband met de rentabiliteit en kansen voor de Vlaamse rundveerassen. Om 14.15 uur komt de vermarkting aan bod. Dit wordt toegelicht door het Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw en om 15 uur staat een bezoek aan het bedrijf van Dirk Decoster (dubbeldoel Belgisch witblauw) gepland. Het einde van de studiedag is voorzien rond 16.30 uur. Inschrijven is niet nodig. De toegang is gratis.